

ningen voor. Misschien werd een deel van de Nederlandse heroïneprostituté(e)s door huisarts of andere instanties van methadon voorzien. Het is onwaarschijnlijk, dat hierbij ook controle op geslachtsziekten plaatsvond.

Door de oververtegenwoordiging van buitenlanders op het spreekuur, rees het vermoeden dat het avondspreekuur door hen gebruikt werd om legaal aan methadon te komen en men zich ten onrechte als prostituté(e) presenteerde. Onder buitenlanders kwa-

men echter niet minder geslachtsziekten voor dan bij Nederlandse aan heroïne verslaafde prostituté(e)s.

De aan heroïne verslaafde prostituté(e)s bleven ook in 1982 een belangrijke bron van de verspreiding van de penicillinase vormende gonokokken.

LITERATUUR

¹ Sluijs ThA. Begeleiding bij (heroïne)verslaving in het algemene ziekenhuis. Ned Tijdschr Geneesk 1984; 128: 266-8.

September 1983

VRAAG EN ANTWOORD

(De beantwoording van de in deze rubriek gestelde vragen berust op gegevens, ons verstrekt door daartoe geraadpleegde deskundigen)

INGEZONDEN

Vermageren door lintwormeieren?

De steller van Vraag 59 wil weten of een artificiële infestatie met lintwormen als behandeling van vetzucht in aanmerking komt.¹ Een merkwaardige vraag; het antwoord is al even merkwaardig. Het leek ons nuttig een en ander recht te zetten.

Taenia saginata. Hiervan is het rund de tussengastheer waarbij uit ingeslikte eieren blaaswormen (cysticerci) ontstaan, o.a. in de spieren. Het inslikken van eieren door de mens heeft geen gevolgen. De mens wordt geïnfecteerd door het nuttigen van onvoldoende verhit rundvlees dat levende cysticerci bevat; uit een cysticercus ontstaat een volwassen lintworm. Door de massale consumptie van rauw rundvlees en de gunstige omstandigheden voor verspreiding van de eieren over door rundvee begraaide weilanden is *T. saginata* in Nederland een veel voorkomende parasiet.

Taenia solium. Hiervan is het varken "tussengastheer". Door het nuttigen van onvoldoende verhit varkensvlees dat levende cysticerci bevat, ontstaan volwassen lintwormen. Maar de mens kan van deze lintworm ook tussengastheer zijn: na het innemen van *T. solium*-eieren kunnen cysticerci ontstaan, in het bijzonder in het subcutane bindweefsel, de spieren en de hersenen. Dit kan een meer of minder ernstige ziekte (cysticercose) veroorzaken. De eieren zijn afkomstig uit de ontlasting van een *T. solium*-drager waarmee hij zichzelf of een ander besmet; de infectie komt dus door „fecaal contact” tot stand. De volwassen lintworm komt in Nederland niet voor, ook niet door import; cysticercose daarentegen is herhaaldelijk geïmporteerd.^{2,4}

In het antwoord wordt gesproken over „massale infecties” met *T. saginata* en *T. solium* „zoals die alleen in de tropen voorkomen”. Maar deze lintwormen zijn ubiquitair; in vele tropische streken komen ze niet voor. Massale infecties komen nergens voor; een infectie met één van deze lintwormen blijft beperkt tot één of enkele exemplaren. Sommigen zien hierin een voorbeeld van premunitie: de aanwezigheid van de parasiet beschermt tegen hyperinfectie.

Het is eveneens onjuist cysticercose als „larva migrans” aan te duiden. Deze term heeft betrekking op migrerende larven van mijnworm of *Strongyloides stercoralis* („larva migrans cutanea”) of die van toxocariden (spoorwormen van honden en katten; „larva migrans visceralis”).

Hymenolepis nana. De ongeveer 2 cm lange dwerglintworm heeft een kosmopolitische verbreiding maar is vooral

een parasiet van „warme landen” (India, Middellandsezegebied, Zuid-Amerika). In Nederland is deze lintworm vooral bij woonwagenbewoners aangetroffen,⁵⁻⁷ na 1965 ook bij trekkers door India⁸ en bij adoptiekinderen. Vooral kinderen zijn er mee geïnfecteerd. Een gastheer herbergt meestal vele, soms honderden wormen. Een zware infectie veroorzaakt buikpijn, diarree en vermagering. Bij deze lintworm komt de infectie door het inslikken van eieren tot stand. De larve (oncosphaera) uit een ei dringt een darmvlok binnen en ontwikkelt zich daarin tot een cysticercóide. Deze verlaat de darmwand weer, waarna de scolex tot een volwassen lintworm uitgroeit. De overdracht van de infectie van mens op mens komt door „fecaal contact” tot stand; dit verklaart de verbreiding bij slechte hygiënische omstandigheden en onder leden van een gezin.

Als men dus iemand een lintworminfectie wil bezorgen door toediening van eieren moet men daarvoor eieren van *H. nana* gebruiken. Als men daarmee vermagering wil bereiken moet voor een grote wormlast worden gezorgd. De daarmee gepaard gaande klachten zijn al voldoende reden van zulk een behandeling af te zien.

LITERATUUR

¹ Anonymus. Vermageren door lintwormeieren? (Vraag 59). Ned Tijdschr Geneesk 1983; 127: 2250.

² Smit AM, Rijpstra AC. De diagnostiek van cysticercose bij de mens. Ned Tijdschr Geneesk 1967; 111: 594-9.

³ Agema R, Kuipers FC. Een patiënt met een meningitisachtig ziektebeeld. Ned Tijdschr Geneesk 1968; 112: 608-11.

⁴ Manschot WA. Cysticercus intra-ocularis. Ned Tijdschr Geneesk 1969; 113: 727-9.

⁵ Zuidema PJ. Grote en kleine lintwormen. Ned Tijdschr Geneesk 1965; 109: 209-13.

⁶ Swellengrebel NH, Rijpstra AC. *Hymenolepis nana*. Ned Tijdschr Geneesk 1965; 109: 213-5.

⁷ Raven EJM, Meuwissen JHET, Stoelinga GBA. *Hymenolepis nana*, een in Nederland zelden voorkomende darmparasiet. Ned Tijdschr Geneesk 1965; 109: 215-7.

⁸ Zuidema PJ. Diarree bij trekkers naar India. Ned Tijdschr Geneesk 1976; 120: 901-6.

Amsterdam, januari 1984

J.J. LAARMAN
P.J. ZUIDEMA

Ook wij zouden geenszins het gebruik van lintwormen als middel om te vermageren willen propageren. Wat de strekking betreft, kunnen wij het dan ook met het antwoord op bovengenoemde vraag eens zijn.¹ Een aantal andere aspecten van dit antwoord behoeven naar onze mening enige verduidelijking.